NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 2012

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPOT LÉGAL
NGÀY THỨ HAI 3 DÉCEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 1713

	HANOI						
	Bán lẻ tại nhà in, hàng sách và các hiệu báo ở Hanoi	Gửi đi các tỉnh	Báo-quán	Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ và các nước thuộc địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các lang và	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : T. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Thời đại mới, phong-tục mới

(Tiếp theo)

Cụ lại nói rằng:

Than ôi! chữ *hiếu* là đầu trăm nết, là gốc muôn lành, học-trò là nêu tự-dân, là gương phong-tục. Nay có kẻ cũng ra mặt học-hành mà lại còn bất hiếu như thế, cho nên cái phong-trào ngỗ-nghịch ấy nó lại càng lênh láng mãi ra, thảo nào mà trong đạo ngũ luân mỗi ngày mỗi thấy làm sự quái quắc! Chẳng những chỉ ở các nhà hạ lưu tầm thường, những nơi quân cư đô-hội, mà bỗng thấy các nhà thế-phiệt đại-gia, các chốn thôn-giã quê mùa chúng tôi, nay cũng có nơi đã thấy tiêm nhiễm những thói quái gở ấy rồi!

Ngày xưa tuy có người ít học hay vô học nữa, nhưng ai ai cũng biết hiếu thảo với cha mẹ, để thuận với anh em là điều tốt, dẫu kẻ tiểu-nhân dầu phương dạo-tặc cũng lấy sự bất hiếu bất để là xấu mà biết khinh chê. Thương ôi! ngày tháng thấm-thoát đã là bao mà phong-hóa đã dao-diên đi chóng thế! Ai ngờ đâu một nước nghìn năm văn-hiến mà bỗng thành ra một xứ phong-hóa suy-đồi, nghĩ có thảm không? Có người nói rằng cũng tại gặp buổi giao thời, hai cái văn-minh mới cũ xung đột nhau, vật-chất tiến thì tinh-thần phải thoái, cho nên cái phong-hóa nó xe-xích đi thế; chẳng bao lâu chắc phong-hóa sẽ lại hồi phục như xưa. Nhưng cứ như ý tôi, nếu các nhà giáo-dục chẳng kíp tìm cách ngăn ngừa thì cái tệ nó mỗi ngày một lan rộng mãi ra mà phong-hóa cũ chẳng bao giờ hồi phục được.

Như ý cụ thì cách chữa cái tệ ấy nên thế nào?

– Tôi tưởng các nhà có con đi học, lại nên theo như thời cổ, là cốt khuyên con học để biết lễ nghĩa, luân lý làm người, để rộng mở trí khôn, chứ đừng chỉ miệt-mài bảo nó học để chóng đỗ lấy bằng nấy bằng khác, làm sở nọ tòa kia. Còn như ở trong nhà thì ta cứ lối cổ ta dạy cho đến khi lớn, là cứ chỉ đối với người trên phải rất mực lễ phép, những thói *văn-minh* rởm của các cậu là ta không công nhận. Ông hãy xem ngay như vua Quang-tự bên Tàu ngày trước là người rất thông minh, kiến thức, thế mà đích-mẫu là bà Tây-hậu hễ có việc gì bất bình, quát một tiếng là vua phải phục qui ngay xuống đất xin lỗi. Là bởi bà ấy đặt cái luật phạt ngay từ thuở nhỏ, đến khi lớn cũng không bãi, cho nên vua Quang-tự tập thành một cái tính quen ấy. Lại xem ngay đức Tự-đức khi xưa đối với mẫu hoàng là đức Từ-dụ có hiếu biết nhường nào. Trong Nam sử Trần-trọng-Kim có chép rằng: một hôm đức Tự-đức ngự bản ở nơi xa, gặp phải nước lụt, còn có hai ngày nữa thì đến ngày kỵ đức Hiến-tổ mà ngài không về được. Khi thấy ngài về thì đức Từ-dụ lấy làm giận lắm, bèn ngồi xoay mặt vào màn, chẳng nói chi cả. Ngài lấy một cây roi mây dâng lên trên ghế, rồi nằm xuống xin chịu đòn. Cách một hồi lâu, đức Từ-dụ mới xoay mặt ra, lấy tay hất cái roi đi mà bảo rằng thôi cho. Lúc bấy giờ ngài mới đám lạy tạ mà lui về. Cái cách thờ dừng thân như thế thật là hiếm có, mà cũng nhờ về đức Từ-dụ dạy theo khuôn phép ngay từ thuở nhỏ vậy. Nếu cách dạy dỗ của ta bây giờ cứ phỏng cái gia pháp hay ấy thì làm gì có những con ngỗ-nghịch nữa?

Tôi vẫn biết cách ấy là hay, nhưng trẻ con khi lớn rồi, giao du với chúng bạn lại tiêm nhiễm phải cái ở ngay thì làm thế nào được?

Tôi tưởng nhà nào có con đã lớn rồi mà có tính ngỗ-nghịch, bất hiếu bất mục thì còn nên nhận làm gì: con giàu có mà không phụng dưỡng cha mẹ, xấu hổ vì cha mẹ thì cha mẹ nên dùng pháp-luật mà đòi lấy tiền chi dụng, tất những kẻ muốn giữ thể diện là ông nay ông khác thì không dám hứng hờ nữa, vì nếu lộ tiếng xấu ra thì chẳng hóa ra phẩm giá mình không bằng, những đứa tiểu-nhân tỉ-tiện ru? Các hội thiết lập ra ở trong nước ngày nay đã thấy nhiều mà hội nào hình như cũng có cái nhiệm vụ giáo-hóa thì ước gì những hội ấy nên xét ra viên hội nào đức lrạnh kém mà ai cũng biết, thì nên trục ra ngoài, như thế tuy không hợp với thể-lệ hội nhưng lại thực-hành được một cái chủ-nghĩa cao-thượng là trách thiện cho nhau. Ngày xưa, anh em bạn mỗi khi nghe nói hoặc trông thấy nhau lầm lỗi điều gì thì khuyên can mách bảo nhau, dù là việc riêng trong gia-đình cũng vậy, để bạn biết sửa đổi; ngày nay tôi xem chúng bạn chỉ khen nhau về những sự chơi bời ăn mặc mà không thấy khen nhau về những điều danh nghĩa đạo-đức. Những kẻ điên đảo phân trắc, hễ có đồng tiền cũng được lắm kẻ cầu thân, nịnh nọt tâng bốc lên bực thượng-lưu tột phẩm, mà không ai chịu chỉ mặt lánh xa. Thảo nào mà những kẻ kém hề đạo nghĩa, vẫn không lấy làm e lệ bao giờ cũng vẫn chắc dạ là được những bậc qui-quyền giáo-du! Cái nguyên-nhân phong-hóa đổi tệ còn nhiều kể sao cho xiết được, nhưng nói tóm lại một câu là tại cái xã hội mình bây giờ hiếu sai mất cái nghĩa chữ « danh vọng ».

Kỳ giả thiết tưởng việc giáo-dục con trẻ không nên lựa hẳn vào các thầy học mà cốt ở giadình nghĩa là ở nhà cha mẹ phải trông nom xem xét tính hạnh con cái luôn, mà cốt nhất nữa là nhờ ở sự thân giáo vì người làm cha mẹ tinh nết có trong sạch thì mới có thể mong cho con cái trở nên người ngay thẳng được. Ở nhà trường muốn nhồi vào tri não con trẻ những điều đạo đức nhiều thế nào mặc lòng, mà khi về nhà con mắt lỗ tai con trẻ chỉ được trông nghe những sự nghịch mắt chướng tai hại đến phong hóa thì làm sao mà chúng chẳng tiêm nhiễm những thói dở thôi hư? Cái gương đã lòa ảm thì mong gì cho con cái soi được nữa?

V. Đ.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 1er và 2 Décembre 1923

Tòa nội-các mới nước Đức

Các báo có nói: Trong tòa nội-các Marx có nhiều chân về các chánh-đảng ở Baviere và ở Rhénanie. Cái chánh-sách ngoại-giao của tòa nội-các mới có lẽ cũng giống như cái chánh-sách của tòa nội-các cũ.

Việc trong hạt trú-binh

Điện tin Wolff nói rằng việc điều-đình để đặt một thứ tiền-tệ có giá nhất-định đã thành-công.

Tại miền thuộc về quyền các quan nước Bỉ, thượng hội-đồng đã bãi các nghị-định chế hạn việc giao-thông. Sự kiểm-duyệt việc chở than cũng bãi đi, duy có ở miền thuộc về quyền nước Anh là không mà thôi.

Đồng-minh thượng hội đồng lại còn định rằng các hàng hóa ở các miền không trú-binh chở qua các miền trú-binh để đem đi ngoại quốc, sẽ được đặt nhưc các hàng hóa qua vãng, nghĩa là không phải nộp thuế, mà cũng không phải có giấy phép.

Số các xưởng các mỏ lại làm việc càng nhiều thêm mãi ra. Ngày 30 novembre, ở Bochum, và ở Essen lại có mấy hiệu nữa kỹ giao-ước với Đồng minh thượng hội-đồng về việc lại cho thợ thuyền làm việc. Mấy hiệu ấy mỗi năm xuất sản có tới 18 triệu tấn than.

Báo *Le Temps* có nói: Hiện nay trong một trăm chủ mỏ có tới 65 chủ đã ký giao-ước với các đại-biểu Đồng-minh về việc cho các xưởng lại làm việc. Có lẽ tuần lễ sau này tất cả các nhà kỹ-nghệ đều ưng thuận các điều khoản của các quan Đồng-minh.

Trong nhiều xưởng kia thợ thuyền lại trả ký giao-ước riêng, cam-đoan làm việc một ngày là 10 giờ. Tại Duisbourg, viên đại-biểu các hội liên-hiệp Hersch và Dunker, và các hội liên-hiệp Thiên-chúa giáo đề cho thợ thuyền được tự-do xử-tri. Tại Bochum 20,000 người thợ thuyền về hội liên-hiệp Thiên-chúa-giáo đã làm việc.

Việc tại hãu-quốc Bavière

Có lẽ tòa nội các hãu-quốc Bavière từ chức, vì tòa nội-các và đảng binh-dân không hợp ý nhau về việc bạo động mới rồi.

Tại Thứ dân nghị-viện

Sáng hôm thứ sáu, Thứ-dân nghị-viện lại bàn đến bản dự án về sự hoàn-cải ngạch thuế các số tiền buôn bán. Buổi chiều, Thứ-dân nghị-viện đồng-thanh ưng-chuẩn khoản sau này: Thứ-dân nghị-viện nước Pháp, được tin cái thiên-tai động đất mới đây hủy hoại một phần nước Nhật, xin có lời rất thân-ái phân-ưu với các đại-biểu nước Nhật-bản, là một nước trong lúc ba đào đã cùng xông pha mũi gươm hòn đạn với nước Pháp ». Quan thủ tướng cũng thay lời chánh-phủ mà biểu đồng tình với nghị-viện về khoản ấy.

Nước Pháp với nước Anh

Các báo Pháp có trích trong báo *Daily Mail* mấy câu của M. Balwin trả lời một nhà kỹ-nghệ nước Anh, nói rằng chánh phủ nước Anh ngày nay, cố sức điều hòa cái quyền lợi của nước Anh và nước Pháp để dàng buộc cái mối liên-lạc của Đồng-minh liệt-quốc.

Tại hội đồng Bồi-thường

M. Mayer đã xin hội đồng Bồi-thường tính các số tiền của các nhà kỹ-nghệ nước Đức nộp vào khoản tiền chánh-phủ nước Đức nộp để chi vào bồi khoản.

Nước Ý và nước Nga

Nghị-viện nước Ý đã bàn về bản giao ước thương-mại về-hai nước Ý Nga. Viên tổng-lu đảng Cộng-sản là M. Bombacci có nói: khi ông Tittoni lĩnh chức thương-thư bộ Ngoại-giao ông có cử M. Bombacci kỹ một bản giao-ước thương-mại ở Moscou với nước Nga. Tin ấy làm cho nghị-viện rất là náo-động.

HƠI Ở CÁC MÁY ĐỐT BẰNG DẦU XĂNG phụt ra có độc không?

Trong buổi chiến-tranh mới rồi, quân lính chở bằng xe ô-tô đến mặt trận, nhiều người ngồi ở phía đằng sau xe tự nhiên sinh bệnh phải cấp đem vào nhà thương phục thuốc.

Sau xét về cái hơi xe ở ô-tô phụt ra mới nghiệm được những điều sau này:

Trong các thứ dầu xăng thường, chỉ có một thứ hơi độc, là chất *oxyde de carbone*. Trong một trăm phần hơi mới có 7 phần chất ấy; mà cứ mỗi giây đồng-hồ phụt ra từ 30 cho đến 60 lít, tùy theo cái kiểu và cái sức của các động cơ dùng trong xe. Ở những nơi thoáng khí thì hơi ấy không hại lắm. Nhưng xe ô-tô hay động cơ có phụt hơi ra dùng trong một nơi kín không thoáng khí, thì người ở gần đấy không bao lâu mà phải chịu độc.

Người ta lại nghiệm ra rằng dùng dầu xăng lấy ở các mỏ nước Lỗ-mã-ni là một thứ dầu nhiều chất *benzol* hay là dùng chất *benzol* nguyên chất thì cái hơi ở máy phụt ra lại độc lắm. Vì trong hơi ấy ngoài chất *oxyde de carbone* lại còn nhiều chất độc khác nữa.

Vì vậy trong đường ngầm ở dưới bể Hudson, từ New York đến New-Jersey, người Hoa kỳ đã tìm cách làm cho rất thông hơi để xe gì đi ở đấy cũng được không sinh hại.

Tin Trung-hoa

Ngày 26 Novembre 1923

Ở Thủy-hương sắp có cuộc chiến-tranh

Phương-bản-Nhân kéo quân đội lên đóng Thủy-hương; Tôn-Văn nghe tin, lập tức sai quân Tương-hồ sang chống cự. Ở Thủ-hương chắc có cuộc chiến-tranh to.

Tào-Côn trù quân phí

Tào-Côn bàn với Cao-lãng-Uất và Vương-dục-Chi trù 10.000.000 đồng để làm quân phí (quân phí mỗi tháng 1,000,000); còn quốc hội phí lại phải trù riêng.

Tin Thượng-hải

Tê-nhiếp-Nguyên và Hàn-quốc-Quân đánh giây thép về Bắc-kinh cử Thân-chấn-Cương làm Tùng-Hồ cảnh sát sảnh-trưởng Thân đã ở Bắc-kinh ra Thượng hải, nhưng công sứ các nước đều phản đối, muốn cử Lục-vĩnh-Tiền làm chức cảnh-sát sảnh-trưởng, hai bên hiện đương tranh tri chưa xong.

Nhật-bản đối với Lê-nguyên-Hồng

Lê-nguyên-Hồng đến Nhật-bản, chánh-phủ Nhật lấy tình riêng tiếp đãi, không hề đả động đến việc chính trị.

Tào-Côn giục Vương-thừa-Mân đến Trực-lệ nhận chức

Tào-Côn sai Vương-dục-Chi ra Thiên-tân bảo Vương thừa-Mân mau đến Trực-lệ nhận chức quân-vụ sứ.

Tin Tôn-Văn

Tôn-văn nghĩ rằng Thạch-long mà giữ vững được, là nhờ tướng-sĩ dùng mệnh, đã trù một số tiền to, định sang Thạch-long để khao thưởng tướng sĩ.

Hồng-triệu Lân bị bắn chết

Mới có tin dịch rằng ngày 14 novembre, Hồng-triệu-Lân đương ở dầu cầu sắt Thạch-long, bị Nam-quân bắn chết, ngã lăn xuống sông.

Thực hình sự chiến-tranh ở Thạch-long

Cuộc chiến-tranh ở Thạch-long, người thì nói được, kẻ thì nói thua, mỗi người nói một khác; mới đây có người ở Ha-nam viết thư ra Thượng hải nói rằng hiện bây giờ ở các đất phụ cận Thạch-long, không thấy đâu vết quân Trấn, xe lửa đã chạy thông suốt rồi, điện-báo điện-thoại cũng không trở-ngại nữa.

HÀI ĐÀM

Bàn việc công-ích

Một làng kia mới lập Hương-hội. Hội-đồng họp lần thứ nhất. Bàn nhau:

— Xung quanh vùng ta đây họ đã làm được nhiều việc công-ích như lập Ấu-trĩ-viện, lập trường học và nhà hộ-sinh, vân vân. Vậy làng ta đây cũng phải bắt đầu làm cái gì mới được chứ!

Bàn nhau hồi lâu, rồi hội-đồng quyết định rằng: những cái gì người ta làm rồi, ta không nên bắt chước. Bây giờ ta nên xin phép quan vào đám rước xách chiếc hát mấy hồm, để trên thì đức thượng-đẳng, dưới thì con em trong làng cùng được hoan-hỉ, cũng là việc công-ích chớ chi.

Cải-lương

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Những tục-ngữ phương-ngôn sắp thành câu đối bốn chữ

Tiếp theo

Ao sâu béo cá (1), mật ngọt chết ruồi (2).

Lấy thùng áp voi (2) tẻ hài cho khái.

Không chồi cũng dại, đã giàn thì ngoan

Vỏ dịp vỏ dàn, tiếng kèn tiếng quyền.

Mụ bà móc miệng, ba vãi tế ao.

Đành lựa tay dao, đành le lưỡi đọc.

Bắt người có tóc (3), nhờ kẻ trồng cây

Dầm dầm nước đẩy (4), thanh thanh đường cái.

Ong qua bướm lại, gà lộn cu quay.

Khéo gói bánh lày, mày đòi xôi gấc.

Hiền như phật dái, sướng tợ tiên non.

Cục vắt mọt hòn, gội rửa mười nước.

Con sau cháu trước, kẻ vô người ra.

Hùm chết để da (5), mèo dẻ ra trứng.

Ngựa hay có chứng, Trâu đắc phải cày

Chó biết đi giấy, quí hay đội mũ.

Thành ông thành mụ, có vợ có chồng.

Chim ra khỏi lồng, (6) cá đớt trong chậu.

Miếng ăn miếng xấu, của rẻ của hôi.

Bạc nước nồng vôi, chua cam ngọt đầm.

Nhiều rau dau mắm, lạt muối chua nem.

Nợ chị duyên em, đạo thầy nghĩa tớ.

Nước sông gạo chợ, cơm vua ngày trời

Miệng chuột hàm dơi, lòng chim dạ cá

Con hư vì mẹ, vợ dại có chồng.

Hai gái một chồng, ba cha bảy mẹ.

(1) Ao sâu béo cá, hiền dạ hay thảo.
(2) Lấy thùng úp voi, ta úp đáng trước nó lại đáng sau.
(3) Bắt người có tóc ai bắt đứa trọc đầu.
(4) Ăn ở dầm dà ra như bát nước đầy.
(5) Hùm chết để da, người ta chết để tiếng
(6) Chim ra khỏi lồng thảnh thơi trở lại.

Tự do diễn đàn

Nữ-quyền

Độ năm ngoái quan Đốc Quốc-học có tư xin các cô trợ-giáo ở Trung-kỳ đeo thẻ bài, mà quan trên xếp đi không xét. Bây giờ nghe đâu các cô lại rủ nhau làm một cái điều-trần xin với Kim-thượng, mà không xin thẻ bài nữa, ý muốn xin mỗi người một cái kim-bội để đeo cho phân-biệt với người thường.

Sự thỉnh-cầu ấy phải chăng thế nào, nên cho hay không, đã có bề trên đoán định, ta chỉ nên biết rằng ngày nay phong-hội ngày càng mở-mang, cho nên cái nghệ-giới và trí-não cũng ngày càng thay đổi; nghệ-nghiệp và trí-não đã thay đổi thì cái sự hành-vi tất nhiên có về lạ thường; mà nói tóm lại thì cái bệnh hiếu danh ở nước ta ngày nay, phường cân quắc cũng không nhường gì bọn mày râu vậy.

Cái tinh hai chế ra thứ làm bằng nga, thứ làm bằng sừng hay bằng bạc, là để cho các quan dương và thuộc ở Kinh và các quan tỉnh deo, để làm thời ra vào trong Nội cho tiện, khỏi phải những sự trễ ngại lôi thôi, cũng là các bà nữ-quan hầu hạ trong chỗ cấm-cận cũng được deo thẻ bài hình thuần, để tiện ra vào. Deo thẻ bài là nghĩa thế, chứ không phải là để mà lòe với thiên-hạ. Còn kim-bội cũng như kim-khánh và kim ngân-tiền, để thưởng riêng cho những người đàn-bà có công-trạng hay là chồng con đã có công-trạng với xã-hội hay Triều-đình, đó là một cái huy-chương rất qui báu của Triều đình để khích-lệ người ta, chứ không phải là một vật mà người nào cũng có thể deo cho xứng đáng được.

Nay thử xét cái tình-trạng người đàn-bà nước ta ra làm sao? Có người nói rằng ta khinh dể đàn-bà, nói như thế thật là không đúng. Không nói những khi ở trong nhà, về việc tề-gia, người đàn bà có một quyền tự-do rất lớn, chớ phong-tục ta đối với đàn-bà tử-tế lắm, xem như cái tiếng xưng hô trong xã-hội, hễ chồng làm ông gì, thì vợ là bà ấy, ví dụ chồng là ông tú, cử, nghè, bảng, thì người ta gọi vợ là bà tú, cử, nghè, bảng; chồng là quan phủ, huyện, bố, án hay tổng-đốc, thì người ta gọi vợ là bà phủ, huyện, bố, án hay tổng-đốc, vân vân; có nơi chồng thì đậu thì vợ cũng được làng tổng vuốc xách lính-dinh; có chỗ hàng năm dọn tiệc để thiết đãi các bà khoa-mục, cùng là con cháu hay rể làm nên, thì người ta gọi mình là bà cụ hay là bà cố, đó là những việc hàng ngày trong xã-hội ta. Còn Triều-đình đãi ngươi đàn bà thì thế nào? Chồng có phẩm-hàm, thì vợ cũng có danh-hiệu, nào là nhụ-nhân, yên-nhân, nghi-nhân, cungnhân, lịnh-nhân, doan-nhân, phunhân, cũng là nhất, nhị, tam phẩm, mạng-phụ, các bà mạng-phụ lại có phẩm-phục rỡ ràng, con cháu làm nên, thì mình được sinh-phong, cáophong hay tặng phong tùy đó. Xem các bà Âu-châu có được thế không? Chồng cho dầu làm đến Giám-quốc,

Giá đòn non lẽ, cao lẽ để thưa
Ba lọc bảy lừa, năm thì mười họa.
Yêu cây dưỡng lá, dệt gấm thêu hoa.
Rồng lộn tiền sa, rùa kêu đá nổi.
Lời nói gói tội, người sống đồng vàng.
Hoạng miệng thì sang, to đầu mà dại.
Sa trai đám gái, quyến chị rủ em.
Uốn như hủ chìm, ngồi chờ của nổi.
Lá rụng về cội, trái chín trên cây.
Đành nắm chi tay, ngủ ngày quen mắt
Tam banh lục tặc, nhất quỉ nhì ma (1)
Cờ bạc rượu trà, gái trai đào đĩ.
Giàu sang phú quí, đói rách bần hàn.

(Còn nữa)

Bùi-song-Hương sao lục

(1) Ngủ ngày quen mắt ăn phải quen miệng

Imprimerie Trung-Bắc Tân-Văn, 61-63, Rue du Coton, Hanoi

mà vợ thì người ta vẫn gọi là bà Mỗ, gọi theo tên chồng chứ không gọi là bà Giám-quốc, đó là chưa kể những cái danh hiệu và phẩm-phục mà các bà Âu-châu không từng có bao giờ. Vậy thì các bà ấy đòi nữ-quyền tưởng cũng không lấy gì làm lạ vậy.

Coi đó thì biết, dân-bà nước ta không những có danh-dự, mà lại có quyền-lợi nữa. Hai chữ nữ-quyền ta tuy không hàng ngày nói ở đầu miệng, mà ký thực thì bao giờ cũng có ở sự thực-hành, mà những người được hưởng cái lợi quyền ấy lại rặt là những người giúp chồng nuôi con, lo hết cái bổn-phận tề-gia nội-trợ, chứ không phải là những người suy cầu thỉnh việc nọ, mai cầu thỉnh việc kia !

Ôi ! Cái danh-giá người ta có phải vì cái thẻ bài bay cái kim-bội mà tăng giảm được đâu ? Biết hết bổn-phận mình, thì cái tiếng có trợ lý người có chức-trách bay dỗ con em cũng đã là vinh-hiển lắm rồi, nếu tự cách không xứng đáng mà được cái ân-điển Triều-đình, thì lại chỉ thêm một mối chê cười cho thiên-hạ vậy.

Nghĩ lại việc đời cái gì cũng phải thuận theo lẽ thường mới được hoàn toàn, kỳ-già còn nhớ cách hơn 10 năm về trước ở bên Tây, các chị dân-bà ra đàng với đàn ông làm nghề đánh xe ngựa thuê nhiều lắm, mà chỉ trong mấy tháng, các chị bỏ ngay. Sao vậy ? Vì những xe các chị cầm cương, người ta cho làm chướng mắt, it kẻ muốn thuê, thành thử ra bắng mà phải bỏ nghề !

Nay thử cho đàn bà ta kéo xe thuê xem có ai vui lòng mà đi cái xe ấy không ?.....

Tứ-Nguyên

Tin sau cùng

Tự tử hay là bị giết

Về việc con trai ông nghị-viện về đảng quản-chủ là M. Daudet năm nay 15 tuổi ta thế một cách thê thảm trong tuần lễ trước đây, báo *Libertoire* là một tờ báo về đảng Vô chánh-phủ thì nói rằng cậu ta tự tử, mà ông Léon Daudet thì kiện rằng cậu ta bị ám-hại.

Đẻ vỡ. Chết ba trăm người

Ở Breseia có tin đến nói rằng cái đê lớn giữ nước hồ Gleno (nước Ý) cao hơn một bề 18 thước, vỡ Hôm triều thước đứng nước chảy qua chỗ vỡ ; đất Massunno, đất Dezzo, nhiều thôn xã bị hại ; cầu và các nhà máy điện ở miền ấy bị hư hỏng cả. 300 người chết.

Tàu bay rơi xuống bể

Ở Cherbourg có tin đến nói rằng trong khi lập bay, một cái thủy phi-cơ rơi xuống bể. Trên tàu có ba viên quan võ và năm người lính thủy. Sau vớt lại được tàu lên. Một viên quan võ chết đã vớt được xác. Lại vớt được bốn người bị thương. Còn thiếu ba người nữa chưa tìm được. Trong số ấy có một viên quan võ.

Một cuộc đấu võ

Rojas đấu võ với Nilles, đến keo thứ ba, thì Rojas thắng.

Anh cho Đức vay tiền

Trong số 100.000.000 marks kim tệ của nước Anh cho nước Đức vay, hiện nước Đức đã nhận được một phần. Hễ nước Đức ưng thuận tất cả các điều kiện, thì nước Anh sẽ giao nốt.

Chánh phủ biệt lập của đất Rhénanie

Chánh-phủ lâm-thời Rhénanie đã ưng cho MM. Meizen và Mathes từ chức.

Việc rối loạn ở Berlin

Bọn thất nghiệp cướp mấy cửa hàng bánh, có bắn súng, 12 người phải bắt.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	19 độ
15 giờ	19 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 3 Décembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 80.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 3 Décembre 1923* : 3 ₰/₀ 54.05. — 3 ₰/₀ Thứ hoàn vốn dân 65,65. — 4 ₰/₀ 1917 58,40. — 4 ₰/₀ 1918 58,80, — 5 ₰/₀ 1915-1916 71,15 — 5 ₰/₀ 1920 85,50. — 5 ₰/₀ 1921 85.55.

Tin tàu. — Tàu *Amboise* khởi-hành ở Marseille ngày 30 novembre.

Tàu *Paul Lecat* tới Hải-phòng ngày 4 décembre 1923, hồi 8 giờ sáng.

Sở Vô-tuyến Bạch-mai. — Trong tháng novembre, sở Vô-tuyến Bạch-mai nhận được 26.967 tiếng và gởi đi 14.007 tiếng, cộng là 40.974 tiếng.

Hội-đồng chính-phủ — Các quan Hội-đồng chính-phủ ở Nam-kỳ và Cao-mên đều đi tàu *Paul-Lecat* ra Bắc, đến ngày 4 décembre thì tới Hải-phòng. Chánh-phủ có cho đưa chiếc toa của quan Toàn-quyền và một chiếc toa riêng của công-tử Văn-nam xuống Haiphong để đón các ngài.

Các quan Hội-đồng ở Trung-kỳ và Ai-lao thì sẽ đi đường bộ, quan Khâm sứ Ai-lao tới nơi ngày 3 décembre và quan Khâm-sứ Trung-kỳ ngày 5 décembre. Bà Cognacq và bà L'Helgouach không ra Hanoi.

Ngày thứ sáu 7 décembre 1923 thì khai Hội-đồng.

Quan đại-biểu Annam ở Trung-kỳ này là cụ Võ-hiển Tôn-thất-Hân nguyên thủ-tướng ; chứ không phải cụ Đông-các Ng-hữu-Bài như tin đồn trước.

Trường Hội-chợ đã mở cửa. — Cuộc Hội-chợ Hanoi lần thứ năm đã bắt đầu mở từ sáng hôm qua, có quan Toàn-quyền Merlin đến chủ tọa lễ khai-thị. Hồi 9 giờ ngài cùng quí phu-nhân và các quan hầu, quan phó Toàn-quyền Robin, quan Thống-sứ Monguillot, quan chánh văn-phòng quan Thống-sứ đi ô-tô đến tận bệ nhà Nông-công bảo-tàng-viện *Maurice Long*. Phường nhạc binh đứng trước viện cử bài quốc-ca Pháp và các viên hội-đồng tổ-chức Hội-chợ ra đón các quan ở cửa viện.

Khi quan Toàn-quyền và các quan vào trong viện có bày riêng một phòng khách, thì M. Grawitz là hội-trưởng phòng Thương-mại Hanoi có đọc một bài diễn-văn cảm ơn quan Toàn-quyền đã đến chủ tọa lễ khai-thị và đại khái nói rằng :

« Hội-chợ mỗi năm càng mở mang thêm mãi và số các nhà có hàng đem bày cũng mỗi năm một tăng lên, năm nay là lần thứ nhất hội đồng có thể nhận được hết những người thuê chỗ bày hàng cũng là nhờ phủ Toàn-quyền trợ cấp riêng cho, nhưng chắc rằng sang năm còn phải mở rộng thêm nhiều mới đủ chỗ cho mọi người. Nói đến các kỹ-nghệ vật thì ông có phàn nàn rằng các hàng Âu-nam phần nhiều cứ tưởng rằng đem hàng dân để bán lấy tiền ngay và chỉ bán những đồ có vải về mĩ nghệ mà thôi. Ông lại nói rằng vấn-đề ghi người ngoại quốc dự hội còn phải xét lại vì là Đông-pháp thì nào cũng cần phải giao-thiệp với các lân bang nhiều thì mới có lợi cho mình và cho họ. Sau hết ông thay mặt hết cả các nhà buôn bản Tây Nam cảm ơn ngài đã chiếu cố đến Hội-chợ để lộ ý khuyến khích việc mở mang nền kinh-tế của một xứ tốt đẹp mà cái hộp vận đang ở trong tay quan Toàn-quyền ».

Quan Toàn quyền có đáp lại mấy câu đại khái nói rằng Hội-đồng tổ chức cảm ơn ngài là không phải, vì rằng ngài đến chứng kiến Hội-chợ là một việc thuộc về nghĩa-vụ ngài, nay thấy việc kinh-tế trong xứ được mở mang thì ngài lấy làm mừng lắm, và mỗi khi ngài xét ra có thể giúp cho công-thương giới được phát đạt thế nào thì ngài sẽ hết lòng mà không tiếc, vì xứ Đông-dương này là một nước Pháp thứ hai ở miền Thái-bình-dương, thì nền kinh-tế phải có một cái thế lực rất lớn ở Á-đông vậy.

Đoạn rồi quan Toàn-quyền, quan Thống-sứ, quan phó Toàn-quyền và các quan đi xem khắp các khu trong trường Hội-chợ, có các viên hội-đồng tổ-chức hướng dẫn các ngài. Quan Toàn-quyền thấy việc công thương ở bản xứ tiến lên được một cái trình-độ khá cao thì ngài lấy làm ngợi khen lắm, mãi qua 11 giờ ngài và các quan mới trở ra về.

Tại hội Khai-trí. — Theo như chương-trình đã đăng trước, ngày hôm qua trong vườn nhà hội Khai-trí lại mở hội từ lúc 2 giờ chiều. Tuy gặp phải ngày mưa phùn dai dẳng làm kém mất cái vui đi, mà trai xinh gái lịch trong thành phố và ở các tỉnh đến xem cũng đông lắm. Suốt từ 2 giờ chiều cho đến 6 giờ chiều và từ 8 đêm giờ đến qua nửa đêm không lúc nào là vắng người.

Các cuộc vui như thổi quả, không biết xem cái gì bổ cái gì : chỗ này thì múa rối, chỗ kia thì chọi gà, cuộc chim họa-mi, khu đàng kia thì hát trống-quân, khu đàng này thì đánh võ, rồi tiếp đến múa côn, làm trò hề.

Buổi tối thì thi đèn và hát tuồng cải-lương, toàn con gái hát cả theo vở « Tội độc phụ nhân tâm », Đèn làm kiểu rất đẹp, rất khéo, ở tỉnh Hưng-yên có một người thợ thiếc làm một cái đèn có máy chạy nào là xay lúa, nào là giã gạo, nào là người cưỡi ngựa chạy đi lại tài tình lắm. Ấy chính cái đèn ấy được giải nhất. Còn hát thì chẳng cần phải khen là hay nữa, cứ xem người chen chân nhau mà đứng xem cho mãi đến quá nửa đêm thì đủ rõ vậy. Mong rằng ngày chủ nhật sau trời đừng mưa nữa để cho hội được vui thêm vì nghe đâu hội Khai-trí đã soạn một cái chương-trình có nhiều trò thích nữa.

Sở Bưu-điện đối với báo giới.

Sở Bưu-điện có bá cáo rằng từ đầu sang năm tây, này trở đi các báo ở Hanoi và Haiphong đã bỏ sẵn từng bó gửi đi các nơi thì có thể nộp tiền cước tại sở Bưu-điện mà không phải gián tem cũng được.

Hội-đồng thành phố. — Đến tối ngày thứ năm 6 décembre này hồi 9 giờ Hội-đồng thành-phố sẽ họp, có quan Đốc lý Marroux chủ tọa. Đáng lẽ thì mồng 5 họp Hội-đồng nhưng vì hôm ấy có ba ông hội-viên không đến được, cho nên lại hoãn đến hôm sau. Trong phiên ấy sẽ xét những việc sau này :

Sổ dự toán năm 1924 ;

Khoản hưu bổng của các linh cảnh-sát cũ ;

Việc mua bán và đổi đất trong thành phố,

Việc cho thuê công-thổ,

Việc bán đấu giá 39 lô công-thổ,

Việc cho thuê các đất công và cho phép làm nhà ở trên các đất ấy. Việc bán thỏa-thuận điều-đình cho những người đã ở trước.

Việc cho thuê một phần bãi cho làng Cổ-xá nam và làng Đông-nhân.

Việc Delamercie xin trùng rạp hát Tây, trong mùa năm 1924 1925 ;

Việc xã Hauvine bên Pháp vận vân

TẠI RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Phố Tràng-tiền

Chương-trình từ thứ tư 5 đến thứ ba 11 Décembre 1923

LES ERREURS QUI SE PAIENT

Bi kịch phân làm ba đoạn

Tả lắm cảnh rất hay !!! rất cảm động

Cô Violet Heming đóng vai chính

tấn kịch này rất khéo.

Vấn đề độc quyền vận tải tại bến Saigon Chợ lớn. — Cái vấn-đề giao cho một công-ti có M. Candelier đứng đầu được độc quyền trong việc vận tải thóc gạo, ngô, vân vân ở bến Saigon và Chợ-lớn đã khiến cho báo giới Nam-kỳ chấy hàng thảo mực, bảo thì bênh quyền lợi cho công-ti ấy, bảo thì phản đối kịch-liệt không chịu. Việc ấy đã đem xét tại Hội-đồng quản hạt trong kỳ vừa rồi, phiên ngày 29 novembre đã đầu phiếu thì 14 phiếu ưng thuận và 7 phiếu không ưng thuận. Thế là hai phần thuận và một phần không.

Ai tin. — Quan nguyên Khâm-sứ Tissot vừa được tin buồn rằng cụ bà thân sinh ra ngài mới tạ thế tại quí-quốc, năm nay cụ hưởng thọ 86 tuổi.

Bản quán xin có lời trân-trọng chia buồn cùng ngài và quí quyến.

Việc linh tr ưng các lô rượu các tỉnh. — *Quan-báo Đông-pháp* (Journal officiel) ngày 1er décembre đã đăng các thể lệ và điều lệ về việc lĩnh trưng các lô rượu tỉ ở các hạt Bắc-kỳ và phía bắc Trung-kỳ trong thời kỳ từ 1er Janvier 1924 đến 31 Mars 1929 Đến hết năm tây này thì hết hạn. Các giấy xin lĩnh trưng phải gửi đến nha Thương-chính Hanoi trước ngày 16 décembre 1923 hồi 9 giờ sáng.

Hội-đồng xét thưởng tại hội Khai-trí. — Đến thứ năm 6 décembre này hồi 8 giờ sáng, ban hội-đồng xét thưởng các đồ đấu xảo sẽ họp tại hội Khai-trí để định các giải thưởng

Trường Thương-mại thực-hành tại Saigon. — M. Phan-Lưu-Thanh Charles Lưu có bằng tốt nghiệp trường Thương-mại thực-hành ở Saigon được bổ tham tá tập sự niên bổng 1100 đồng tại viện Hợa-đồ dương hải nghiệp ở Nha-trang.

MM. Ng-bá-Duy, Trần-thúc-Kỳ, Ng-văn-Khanh có bằng tốt nghiệp trường Thương-mại thực hành tại Saigon được bổ tham tá tập sự niên bổng 121 đồng và lỗ vào sở Thương-chính.

MM. Đỗ-v-Sách, Dương-xuân-Lang, Trương-hữu-Bang có bằng tốt nghiệp trường Thương-mại thực hành ở Saigon được bổ tham tá tập sự niên bổng 121o đồng và bổ vào ngạch Công-chính.

Tiểu-thuyết mới. Tiểu-thuyết « *Ngọc-kiều-lê* » đến kỳ báo hôm nay hết. Bắt đầu kỳ ngày mai sẽ đăng tiểu-thuyết « *Bình, Sơn, Lãnh, Yến,* » là chuyện một cô nữ-thần-đồng mới lên 10 tuổi, mà đã có tài văn-thơ nhả ngọc phun châu, khắp các quan trong tòa Hàn-lâm đều phải bái-phục. Thiên-tử phong cho là « *Hoàng-văn-tài nữ* », lập lầu kén chồng, lại ban cho một cái roi Kim-như-ý, hễ công-tử nào dám hỗn-hào xấc-láo thì được phép đã tử. Sau cũng vì một sự kén chồng ấy mà sinh ra nhiều chuyện rất lý kỳ

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói. 0p.08

Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói. 0. 10

Fauốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) hộp vào hộp bán kia, mỗi hộp hai mươi điếu. 0. 20

3697

Thi thông-ngôn. — Sáng hôm nay tại phủ Thống-sứ đã mở kỳ thi riêng cho những người có đi ứng tuyển tòng sự bên Pháp trong khi tranh-chiến.

Chỉ có một người ứng thi

Các đầu bài ra như sau này :

Âm tả

(hạn 1 giờ)

Le mauvais génie.

Un homme vivait autrefois dans un village avec son fils et sa fille, à l'écart de tous ses voisins. Il cultivait une petite rizière qui devint bientôt plus fertile que toutes les autres ; le riz y étant plus beau et les épis plus nombreux. Les voisins jaloux l'accusèrent d'être un mauvais génie qui empêchait leurs terres de produire de bonnes récoltes.

Le juge appela cet homme et lui demanda comment il pouvait obtenir de si belles récoltes. Alors l'homme lui vint son fils et sa fille qui étaient des travailleurs. Il fit venir ses buffles gros et gras. Il apporter ses instruments de labour. Puis,se tournant vers le juge : « Voilà, dit-il, les mauvais génies qui m'aident à rendre mon champ fertile. Il y en a d'autres : c'est la sueur qui coule sur tout notre corps lorsque nous travaillons dans les champs pendant les heures chaudes de la journée; ce sont les heures de la nuit où nous restons éveillés ; ce sont les veilles pendant lesquelles nous réparons nos outils et nous choisissons nos semences ».

Et le juge le renvoyer le donnant en exemple à ceux qui l'avaient accusé.

Tính đố

(hạn 1 giờ)

I. — Un tailleur emploie pour faire un costume 3^80 de toile à 2 p. 55 le mètre et demande 12 p. 30 de façon. Combien coûte ce costume ?

II. Un horloger a vendu 18 montres 65 p. la pièce avec un bénéfice de 25 °/₀ sur le prix d'achat?

III. — Un terrain rectangulaire de 4872 mètres carrés de surface. Sa longueur est de 84 mètres. On veut l'entourer d'une palissade qui revient à 0 p. 35 le mètre courant. Quelle sera la dépense?

Việt-Nam-thanh-niên bộ. Chủ-nhật sau là ngày 9 décembre hội V. N. T. N. sẽ đi xem Hội-chợ Hanoi, sáng hôm ấy cho nhau ở nhà hội-quán hồi 7 giờ 45 hay là đúng 8 giờ ở Hội chợ.

Xin mời tất cả các quí vị hội-viên lại dự cuộc hôm ấy sẽ là một cuộc du-quan rất hay vì đã nhờ có các quan trí-sự Hội-chợ sửa soạn trước cho rất tử-tế.

Ở mỗi gian hàng sẽ có một người giảng dẫn và làm thí-nghiệm cho hội-viên xem.

Tòa án Trừng-trị — Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị đã họp. Người có việc, người làm chứng và người đến xem đứng chật cả tòa. Phiên hôm nay tòa xét những việc sau này :

Việc đánh cá. — Vì việc người làng Thịnh-hào (ô Cầu-giấy) xung đột vào đất M. Ng-văn-Giêm để đánh cá đêm hôm 10 octobre mà độ đăng bảo người thứ hai trước thì nay tòa tuyên án phạt Vũ-bá-Thăng, Triệu-nguyên-Khoa tức Kèo, Bùi-trọng-Khoan, Vũ-huy Tài, Ng-văn-Cơ, Trần-văn-Riêm, Vũ-văn-Duy, Vũ huy-Âm tức Thiêm mỗi người 50 quan và bắt phải liên đới với nhau bồi 50 đồng cho bên nguyên.

Đánh người bị thương. — Vũ-đình-Luân thư-ký công ty xe cao-su cho tỉnh bị thua hôm 8 octobre có cãi nhau với một người cai-xe tên là Khuê, nhân việc ấy lấy làm hiềm, đến chiều tối hôm 9 octobre đem sáu bảy người nhà, đến nhà người thù, sai cầm búa và gậy đánh người bị thương, hiện người bị đánh có nhâu được mặt tên Vũ-việ-Chới và Vũ-v-Thiệu. Hỏi thì M. Luân khai rằng không có cãi nhau và không sai người đánh người cai xe ấy bao giờ và lại không có quen thuộc tên Chới và tên Thiệu. Tòa hỏi chứng tá xong và nghe lời cãi của luật-sư bên M. Luân rồi hoãn lại để nghị án.

Còn nhiều việc nữa hoãn đến phiên tòa buổi chiều.

Cuộc đánh số giúp trẻ con Tây lai vô thừa nhận. — Cuộc đánh số này đáng lẽ đến ngày 1er Novembre 1923 rút số, nhưng nay lại hoãn đến **ngày 16 Décembre 1923. Có bán vé tại bản-quán, mỗi vé giá : 0 $ 50.**

Gửi đi các tỉnh, phụ thêm tiền cước gửi thư phải-lại (Recommandé) tính như sau này :

Từ 1 vé đến 10 vé.	**0 $ 11**
Từ 1 vé đến 20 vé.	**0 15**

Ngạch thú-y. — M. Ng-đăng-Lâm thú-y thì sai hạng nhất ở Bắc-kỳ nay đổi sang Cao-mên.

Một đám thổ lộ. — Chiều thứ sáu, hồi 2 giờ, sở Cảnh-sát có được một đám thổ lộ ở Thanh-giám. Các tang vật và 67 đồng còn ở trên chiếu đều bắt được cả.

Bỏ quên trên xe. — M. Thông Dy, là đại biểu của quốc-vương Luang-Prabang (Ai-lao) tại Hội-chợ Hanoi có trình Cẩm rằng ngày 3 décembre có bỏ quên trên xe cao-su hàng mất một cái lon áo thêu bằng bạc giá đáng 25 đồng.

Quan Bốc-tư Si-co-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn bà, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh nội thương, cảm vì nắng nóng, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng ung thư có con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Giá, số nhà 32. Hanoi dây nói 314.

Quan Bốc-tư có cả nhà cho người đi, người ăn cơm hàng, ai cần lại hỏi. 3862

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương-tá đã mãn khóa Bác-sĩ Đông-dương, Nguyên nhiệm-sở nhà thương lại bên viện Tunis, Fez, Rabat. Các bệnh Paris-Saint (Ai-cập Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : buổi sáng 7 giờ đến 8 giờ — chiều từ — đến 17 —

KHÁM BỆNH : Giá 2 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG : Giá 1 $ 00

Phòng khám bệnh tại **HƯƠNG GIA-LONG, 32, GIÁT mới số 230**

3915.

Bài ký sự cuộc thi xe đạp Hà-nội - Nam-định

Trong mấy kỳ trước bản-quán đã thuật cuộc đua xe này rồi, nay lại tiếp được một bài tự sự rất rõ, chính tay một người dự thi viết, bản-báo tưởng nên đăng sau đây để các nhà đọc báo thích về cuộc thể-thao này được rõ :

Người ta thường nói đến sự thể-thao, thì ai cũng muốn luyện-tập, nhưng thể-thao có nhiều lối, vậy xe đạp cũng là một cái lợi-khí để cho người ta luyện-tập thể-thao vậy.

Vài năm nay nhà-nước và hội đua xe-đạp thường bày đặt những cuộc thi xe-đạp đường-trường hàng trăm kilomètres một, năm nay đã có hai kỳ chạy 100 kilomètres rồi. Kỳ thứ nhất đua vào ngày 25 Mars, chạy quanh tỉnh Hanoi. Cuộc đua ấy thì M. Mégy được giải nhất, người Annam chỉ có một mình M. Đường dự thi thôi, nhưng cũng được giải thứ chín. Kỳ thứ nhì đua vào ngày 11 Mai chạy xuống Haiphong. Cuộc này thì M. Le Stumph chiêm được giải quán-quân, song cũng có hai người Annam dự giải là MM Can, Đường, còn nhiều người Annam được giải nữa.

Gần đây lại có cuộc đua xe-đạp Hanoi Nam-định vừa đi vừa về, trường tới 190 kilomètres. Trước hội hẹn có 7 giờ thì phải về tới Hanoi, sau lúc khởi hành, thì hội lại hẹn rong 9 giờ thì về tới Hanoi,thế là bắt đầu 8 giờ sáng chạy đến 5 giờ chiều thì phải về tới trường đua xe-đạp.

Vậy tôi cũng là một người dự-thi trở về, xin thuật lại những sự khó khăn đương lúc chạy thì,và tên những người được giải như sau này, để độc-giả chư-tôn được rõ.

Ngày 25 Novembre tức là ngày 18 tháng mười ta, sáng hôm ấy giời mát mẻ lắm, nhưng hơi có hạt mưa sa xuống, tôi sắp sửa đâu đấy, đến 6 giờ rưỡi thì lên xe-đạp ra Hanoi để dự cuộc thi xe-đạp vui vẻ này. Khi tôi tới nhà ga thì đã thấy người Tây Nam dự-thi đều họp tại đấy rồi. Hãy còn mưa nhỏ, tôi tưởng hôm nay khí giời như thế, thì cuộc đua này sẽ không được vui vẻ lắm. Song một lúc thì tôi theo họ vào kỳ lên nhận số, tôi được số 25, các người đính số cho nhau. Độ 7 giờ rưỡi thì các người đều giắt xe đi xuôi về con đường Nam-định, cách ga độ 200 thước tây, theo thứ tự đứng cả ở đấy, đợi đến giờ là ra đi. Chỉ nhà ga gần chỗ chúng tôi đứng đường đang đổ đá cho nên phải khởi hành từ đó).

Tất cả có 36 người dự-thi, 23 người Tây và 13 người Ta, nhưng hai người Ta là Đào và Sách và một người Tây nữa, không đến dự cuộc, lúc khởi-hành chỉ có 33 người thôi. Trong số 33 người đó có 6 người đi bành-sắt là : Ettori, Marc, Lebon, Nhân, Hợi và tôi, còn thì toàn bằng bánh gỗ cả.

Đúng 8 giờ thì ra hiệu chạy, lúc bấy giờ người xem cũng đông, các người đều hôn hở theo thứ tự mà đi, trời hơi mưa bụi, đi được một quãng thì bọn trên đi xa cách bọn chúng tôi chừng vài trăm thước, đi qua Văn-điển thì chúng tôi trán qua hai người Tây và một người Tây đen, khi đó chúng tôi 6 người đi cùng nhau là : Can, Đương, Sỹ, Nhân, Hợi và tôi. Chúng tôi đi tới cột Hanoi 35 kilomètres xem đồng-hồ thì đúng 9 giờ thế ra giờ đầu đi được 35 kilomètres, đi qua chỗ nào cũng có lính-tráng canh gác, mà xe bò và xe kéo thì không thấy cái nào cả, ở đọc đường thì có xe ô-tô và xe mô-tô đi kiểm soát. Chúng tôi đi qua Cầu-guột đến cột K. 41 thì vào đường khó đi lắm, tư đấy đến gần Phù-lý thì mới dễ đi. Đi trong con đường ấy thì thấy một người đang chữa xe ở bên đường là : Fauconnet, Song, Can cũng xuống chữa xe. Khi tới Phù-lý thì đúng 9 giờ 4 người xem đông lắm, có người chụp ảnh, lúc đó thì chỉ còn có 3 người đi cùng nhau là : Đương, Sỹ và tôi. Từ bấy giờ chúng tôi đi được ngót 10 cột thì thấy Le Meur đang đứng chữa xe ở bên cạnh đường, lại đi một quãng nữa thì trán qua Lebon. Đến đấy đường hơi lồi. Lúc gần tới Nam-định thì đường lại càng lội khó đi.

Chúng tôi đi đến chỗ còn hơn 2 cột tới Nam-định, thì gặp Le Stumph đi tiền-phong quay trở về, rồi thì đến Ettori, Marc, Boyé, Marron, Bông, Prozins, Monsérrat, Moreau, Công, Lê, vân vân, thế ra họ cách chúng tôi chừng 8 kilomètres.

Khi chúng tôi về tới Nam-định thì thấy người đứng xem đông lắm, rồi thấy có mấy ông đại Tây cầm cờ chỉ lối rẽ về đường Paul-Bert, chỗ kỳ lên tại trước cửa Hôtel này, tức là đầu phố cửa Đông. Thật là đông người Tây Nam xúm sít tranh nhìn, chúng tôi tới chỗ kỳ lên cùng một lúc. Xem giờ thì đúng 10 h. 53, thế là từ Hanoi về tới đây 90 kilomètres chạy hết có 2 h. 53 thôi, bọn họ thì chỉ có 2 h 40 thôi.

Sỹ kỳ xong rồi lên xe đi trước, tôi kỳ tên xong, khát lắm, vội vàng tựa xe cắm vòi cao su hút nước, lúc đó có vài người đứng giương kính chụp tôi, tôi đâu đội mũ thì mũi kaki, áo xanh quần đen xe Alcyon bánh sắt deo bình nước sơn đỏ, người xem như kiến, thật là một cuộc vui vẻ lắm vậy.

Đường với tôi cũng trở về, lúc về thì đi con đường cạnh Nha-thương, đi đến đâu những người tranh nhau thò cổ ra xem, chúng tôi ra khỏi tỉnh, gió ngược lắm, Đương trước tôi sau, đến cột K 3 thì gặp Nhâu, Hợi rồi đến Monschin, Le Teoe và một người Tây nữa, đến qua cột K 5 thì mới thấy Giuệ, và Koay.

Lúc đi thì không khát lắm, mà cũng không đói không mệt, lúc trở về nào là đường lội, nào là gió ngược; nào là bụng đói, đi được 10 cột cách Đanh đã xa, còn trông thấy Đương theo kịp Sỹ, rồi 2 người lấy lại đi với nhau, đi một quãng nữa thì tôi thấy Appuré và Lê ngồi nghỉ bên cạnh đường xe hỏa ăn xôi đỏ đeo với nhau, lại một quãng nữa thì hai người này đi qua tôi, rồi đuổi theo Đương và Sỹ. Đến đây tôi đói qua phải xuống

(Xem trang thứ ba, cột thứ bảnh

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cả giấy quán báo, chứa lại thế nào thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20) bằng tem sống được) để thêm giấy quán khắc

Quí ai không gửi tiền theo thì nơi đó nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
GEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mé-sơ, . . 15 châu-báu
Mặt để lâm cả chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá: . . . . . 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
29, Phố Paul Bert, — HANOI
2061

Mấy tin riêng về Hội-chợ

Hội chợ đã mở hôm qua, thiên hạ đến xem đông lắm

Hồi 9 giờ hôm qua, quan Toàn-quyền đã xem xét kỹ càng các gian hàng. Ngài có tỏ ý cho nhiều nhà có hàng hay biết rằng ở một xứ xa nước Pháp như xứ ta mà cũng có một hội chợ hoàn toàn, và các gian hàng sắm sửa như thế, ngài rất lấy làm vui lòng và lấy làm ngợi khen.

Chúng tôi có đi theo ngài vào gian số 13, dãy A. Hiệu bào-chế Chassagne bầy lắm vẻ cổ xúc làm cho người Nam quen lắm ết các thứ thuốc tốt nhất của Pháp có bày ở gian ấy nhiều thứ rất nên chú-ý. Dám khuyên các ngài đến gian ấy mà coi.

Và các ngài đến thăm gian hàng ấy cũng được lợi ngay lắt nhiều vì nếu các ngài cứ hỏi một câu, thì gian ấy sẽ tặng các ngài một cái *bông*. Cái *bông* ấy thì mua thứ gì cũng được giảm giá 5 %.

Xin nhắc lại rằng xem các hàng bày ở gian ấy, thì rõ rằng hiệu bào-chế Chassagne hết sức chế lấy các thứ thuốc rất hoàn toàn, và chế riêng để trị các bệnh thường ở cõi Bắc-kỳ : như sốt, đau cuống phổi, thổ-tả, bệnh ngoài da, đau dạ dày, bệnh xấu xa, bệnh ho lao. Nhờ về sự bảo chế cẩn thận tinh vi ấy, nên các thứ thuốc chế ra rất tốt, mà bệnh trị được rất nhiều. Chúng tôi đã được học nhiều bác thư của các người ở các tỉnh dùng thuốc được khỏi bệnh viết thư về cảm ơn.

Hôm nay hãy xin nói qua về các gian hàng ấy, và xin khuyên các ngài đến xem gian ấy về phần thì giờ rỗi. Các hàng bày ở đây có bán ở

HIỆU BÀO CHẾ CHASSAGNE
59 phố Paul-Bert trước cửa nhà Gô đa trông sang, Hà-nội

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có lời cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có nhắc lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bố ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS.
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Xe vào một hàng nghỉ ăn, nhưng chỉ có xôi chè và chuối thôi, lúc tôi đang ăn, thì người ta nói rằng : có người đi xe đạp gần qua đây, tôi ngó ra xem, thì Fauconnet bây giờ mới trở về tới đây.

Ăn xong lên xe đi đến 1 cây nữa thì thấy SỸ, lúc đó chúng tôi 2 người lại đi với nhau, trông chừng SỸ cũng mệt lắm, không thể đi nhanh được, đến đây lại thấy đói rồi, chúng tôi đến không mang thức ăn, cho nên đói lại càng đói dồn, khi gần tới Phủ-lý thì thấy Boyé đổi mét quả phải bỏ thì mà vào một quán kia để nghỉ, rồi đợi xe mô-tô chở về Hanoi : chúng tôi tới Phủ-lý thì đúng 1 giờ trưa, người vẫn xem đông lắm, có ông tây giương máy chụp chúng tôi. Qua cầu Phủ-lý, đi được vài cột rồi vào một hàng nghỉ ăn nhưng chỉ có chuối thôi. Ăn uống xong Boyé đi đi mô-tô sửa trở về trong thấy chúng tôi rồi cười. Tới xem SỸ một lúm, tôi phải lên xe về trước, kẻo sợ quá giờ, từ bầy tôi lại đi một mình. 2 giờ tôi đi đến cột Hanoi K 4 thế là qua con đường khổ sở ấy (đá cổ từ từng từ cột 41 xuống đến cột 55 gần Phủ lý, khó đi lắm) qua cầu sắt rồi đến đường đê đi. Từ 8 giờ sáng đến giờ thỉnh-thoảng vẫn có mưa bụi, lúc hơn 2 giờ thì mưa nhỏ ào tôi hơi ướt bị gió thổi rét quá bụng thì đói mà cỗ thì khát, lại phải xuống xe nghỉ ăn, hàng này không có gì, tôi ăn một cái đậu giản đã cũ, và một cái bánh cốm mặt, uống 2 bát nước chè tươi. (từ Nam lên Hanoi không có chỗ nào bán nước với cả) rồi lên xe đi được ngót chục cây, lại phải xuống xe ăn chuối uống nước rồi lại ra đi, bình nước pha citronnade của tôi đựng được một lít, tôi ba lần uống cũng đã gần hết, đi tới cột Hanoi 20 k. có người nói rằng một người Tây bị ngã ở trên kia, tôi xa xa trông thấy là Apperé, nhưng lúc giờ tôi lại đói lên, xuống xe tìm ăn, đến khi lên xe thì không thấy Apperé nữa. Tôi thiết tưởng hẹn những 9 giờ mà bây giờ mới có hơn 3 giờ thì cũng còn thong thả chán, tôi đến Văn-điển ngót 4 giờ, xuống xe ăn 2 cái bánh bột lọc sốt, vỏ 1 cái chả 2 xu đã cũ rồi, nhưng lúc đó ăn gì cũng thấy ngon, khát lêu xe được một quãng thì đã thấy Hanoi ở trước mắt trong bụng vui mừng, cho nên sức lực mạnh thêm.

Tới Bạch-mai, rẽ ra ngã tư sở rồi qua Ô cầu giấy lên đường đê Parreau, quanh về lối Brière de l'Isle, đi mãi sốt cả ruột, khi về tới đường Carnot tôi mới yên dạ, rẽ vào đường Puginier đã trông thấy trường đua xe đạp, lúc đó hoan hỉ chúng nào, xa xa đã nghe thấy tiếng kèn báo tin rồi thấy sen dầm dẹp người, tôi đạp vào trong vòng đã nghe thấy tiếng vỗ tay, rồi có người nói rằng thứ 17 : tôi lúc bấy giờ không nhọc nữa, lắc đầu ra sức đạp một vòng nữa, rồi xuống ký tên, tôi xem đồng hồ của tôi đúng 4 giờ 35. Ông Tây hỏi đi có nhọc không, tôi đáp : trở về gió ngược khổ quá, ông liền cho 9 giờ là phải lắm, xong họ sửa đồng đến hỏi chuyện, tôi nói lại đầu đuôi như trên này và tại không đem thức ăn, cho nên bị một trận đói nhọc hết sức.

Gần hết giờ rồi, tôi lo rằng người bạn tôi là Koay không khéo về không kịp..... có tiếng kèn báo tin thấy Nuân về, xong rồi đến Monschin về, rồi lại thấy tiếng kèn báo, quả nhiên thấy Koay về, mặt mũi tươi cười, chạy nhanh một vòng rưỡi, chúng tôi đều vỗ tay cả, rồi đến Le Tsoé về là giải cuối cùng, rồi thấy đóng cửa trường lại, vừa đóng cửa thì Giuệ về nhưng chậm quá, rồi Hợi, Lebon, và vài người Tây nữa về nhưng đều không có giải cả. Thế là có 21 người được giải. Thứ tự như sau này : 1· Le Stumph ; 2· Bêng ; 3· Ettori ; 4· Marc ; 5· Moreau ; 6 Công ; 7· Progin ; 8· Monserat ; 9· Marron ; (giải 2 chục trở lên) 10· Pun-Pennic ; 11· Fauconnet ; 12· Jean Victor ; 13· Đường ; 14· Lê ; 15· Cau ; 16· Apperé ; 17· P. Trần-Long ; 18· Nhân ; 19· Monschin ; 20· Koay ; 21· Le Tsoé.

Vậy tôi có mấy lời bàn cùng các nhà dự thi xe đạp đường trường lần sau, phải đem nhiều thức ăn đi để phòng khi đói khổ như lần này nhiều người đói lắm.

Còn những người bỏ thi, điều đáp xe hỏa và ô-tô về cả.

P. Trần-Long

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Danh-dự bội-tinh. — Sáng hôm mồng một tháng này, trước mặt các viên chức Tây-Nam tòng sự tại sở Bình-lương, quan Phó-bình-lương, ở Haiphong, có gắn Danh dự bội-tinh bạc hạng nhì cho M. Phùng-đức-Long, phó quản ở cơ công-bình.

Nhân dịp ấy, quan Phó-bình-lương có tỏ lòng luyến ái và khen ngợi ông quản Long làm việc hết lòng trung thành, mẫn-cán với nhà-nước đã hơn 10 năm nay.

Nguyễn-văn-Lê, lại cáo

HƯNG-YÊN

Vì sao mà chết ? Người ta trình rằng ở một cái ao xã Bần-yên-nhân có một cái xác mới nổi lên sáng hôm 30 novembre. Quan trên đã phái ông thầy thuốc về tận nơi để khám nghiệm.

PHỦ-LÝ

Ai-tín. — Vừa có tin buồn rằng, Cụ Bùi-văn-Chuyện, là thân phụ ông Bùi-thượng-Phan, Hàn-lâm-viện dãi chiếu, ông Bùi-thượng-Biền, giáo-học, ông Bùi-ngọc-Liên, thư-ký tòa Sứ Hà-nam, Bùi-ngọc-Đăng, Thương-chính tòa phán-sự, mới là thế ở quê-xã, phố Châu-cầu, hồi 2 giờ chiều hôm 30 Novembre, năm nay cụ hưởng thọ 70 tuổi.

8 giờ sáng hôm chủ nhật đã cử hành tương lễ, con châu dân làng, các ông tổng sự các tòa, các ông giáo sư, các cậu học-sinh, đi đưa đám đông không biết bao nhiêu mà kể.

Nhân dịp buồn nay xin có lời kính viếng cụ và chia buồn với qui quyến.

(Xem trang thứ tư).

AI XEM TẬP-CHÍ HỮU-THANH ĐỌC

Xin các ngài đọc *Hữu-Thanh* biểu cho rằng : *Hữu-thanh* ngày nay khác hẳn *Hữu-Thanh* ngày trước. Vì cái cơ-quan của Hội Công-Thương Đồng-nghiệp mà tạp-chí vẫn còn phải dùng hai chữ *Hữu Thanh*, song nhân vật và nội-dung thì thật là một cái tạp-chí mới ra đời vậy. Bởi thế ngoài bìa quyển tạp-chí để rằng năm thứ ba số 1 trở đi. Xin các ngài đừng thấy lại chữ *Hữu-Thanh* mà in trí rằng *Hữu-Thanh* này cũng là *Hữu-Thanh* ngày xưa. .

Tòa soạn : số 59, p ố Hàng Gà Hanoi
Chủ-nhiệm : Nguyễn-duy-Nho
3727

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Hội Sản-nhiên-đài họp Đại-hội-đồng bất-thường

Đúng 2 giờ chiều hôm chủ nhật 9 Décembre 1923, xin mời các ông, các bà hội-viên hội « Sản-nhiên-đài » đến họp Đại-hội-đồng bất-thường tại nhà hội ở ngõ hàng Mã-mây, số nhà 18, lĩnh Hanoi.

Le Conseil d'Administration.

Bản hội mới mộ thêm được một người đào hát mới, mời quý khách lại xem hát.

Tối thứ hai 3 Décembre 1923
Diễn hai tích :
Tích thứ nhất :
TÔN MẠNH TÔN-TRỌNG
(Hát chèo)
Tích thứ hai :
THÍ VÕ ĐỊCH-THANH
(Trẻ-con diễn)

Tối thứ ba 4 Décembre 1923
TRỊNH HIẾU LƯỠNG TOÀN
Động năm thương kẻ hiếu thân.
Tình riêng hả để thiệt phần cho ai.
Con người trinh hiếu vẹn hai.
Nhờ ơn tượng cá tình bài duyên sau.

祥和裕
YU-WO-TSEONG
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán buôn các thứ vải nhiễu, hàng tơ nhiễu lãm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.
Có bán cả hàng to Bắc-kỳ như the, nguyên, lĩnh, lọc, hàng, quế, vân-cân, sẻ hàng Soiepon như lĩnh, the, vân-cân.
Nay mới có áp các mặt, lãng thêm, mượn đến cả cái mặn riêng khô. Những hàng này bán buôn tường tận, chỉ không bán lẻ và không có mẫu gửi đi các tỉnh, vì hàng còn nguyên, không thể cắt được.
Quí-khách ở gần nên đến bản-hiệu mua, còn ở xa thì gửi thư về, bản-hiệu sẽ gửi mandat remboursement.
2010 Cải bạch YU-WO-TSEONG

防海內河
正金號泰獅茶名子

Bản-hiệu đã lập nên chuyên môn bán các thứ chè tận Ô-long, Liên-tâm, Thúy-tiên, tại Haiphong hiệu là **KIM-THÁI** số nhà 140, ở phố Khách, và có gửi bán ở các hiệu trong Nam kỳ, Trung-kỳ, Bắc-kỳ, đã được nhiều quý-khách ngợi khen chè của bản-hiệu thật là hảo hạng, uống rất thơm, vì bản hiệu được nhiều quý-khách có lòng tin đến mua nhiều cho.

Vậy bản-hiệu mở thêm một hiệu tại Hanoi, phố hàng Ngang, số nhà 3, để tiện cho Quý-khách lại mua, và nhân buổi đầu bán ở Hanoi, bản-hiệu có tặng thêm trong một tháng kể từ ngày 19 tháng 10 ta, các quý-khách đến mua hoặc ở xa viết thơ đến hiệu mua từ 1 gói 2 lạng trở lên thì bản-hiệu xin tặng riêng một gói chè tốt quí ở bản-hiệu để đa tạ các ngài đã có lòng nhiệt-thành với bản hiệu, sau xây xin quý-khách có mua chè, nên nhận kỹ các hiệu chè của bản-hiệu như sau này :

KIM-THÁI hiệu sư-tử ; CÔNG-THÁI hiệu kỳ-lân và LÂM-MẬU, tam-hỷ, ngũ-phúc, tam-nguyên.

Xin nhận cho kỹ, kẻo mua lầm chè hiệu khác thì sẽ sai như lời bản-hiệu đã nói ở trên, các thứ chè của bản-hiệu thứ nào cũng có thưởng cả.

KIM-THÁI
Haiphong, phố Khách, số 140 — Hanoi, phố hàng Ngang, số 3

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOANG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc ở những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tết không tỉ không tỉ

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tàu Nội-các phụng lời chiếu phê rằng :

Chiếu nay đại-thần phụng của MONTÈS quí-ông, có chế nên một thứ rượu bổ đã tăng ngự dùng quá rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lại phê thị gửi cho qui-thượng phòng chứa-đựng để tỏ thánh-giá.

Khâm thử.

欽此
內閣參知

Trong kỳ Hội chợ

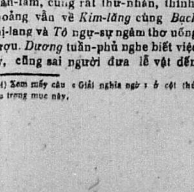
Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội-chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc biệt về thứ rượu *Tonique Tonkinois* mỗi chai chỉ có 2$ 10. Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.

Nay kính

Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Các ông chủ-nhà, các ông thầu khoán và các ông buôn bán !

Các ông nên xem cả các hạng sơn chỉ có thứ này là tốt hơn cả, hơn hẳn cả ; vì thứ sơn STANDARD này là thật sơn tây của những ay chuyên môn người *Đại-pháp* chế ra.

Nên hỏi giá ở « *Société Française des Couleurs et Peintures Métalliques* STANDARD », **Julien & Fortin**, số 8, đường Gia-Long, Hanoi.

3004

S6 97

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại gặt được giai trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bạn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bắt cái tinh-anh trong trời đất chung đúc ma nên. Thợ Tạo há có phân biệt nam-giới và nữ-giới.)

NGUYỄN-BỈNH-KHIÊM dịch thuật

Ngô hàu-lâm mặc cát-phục ngồi đại-kiệu, *Trương-quí-như* và *Tô-hữu-đức* thì cũng mặc áo lam cưỡi ngựa để đi tán-lễ. Cuộc vui trong ngày hôm ấy, thật không kém chi lúc đăng-khoa.

Hồi lâu, kiệu hoa về đến nhà trai, *Tô-hữu-bạch* đứng giữa, hai vị tân-nhân đứng hai bên, cùng sụp lạy *Tô* ngự-sử và cái chào các người thân-thích, rồi phường nhạc cử nhạc, đưa vào động-phòng.

Mặt ngoài thì *Tô* ngự-sử cùng *Bạch* thị-lang, *Ngô* hàn-lâm, *Trương-quí-như* và *Tô hữu-đức* vui chén chuốc mời, còn trong phòng thì *Tô-hữu-bạch* cùng hai tiểu-thư uống rượu hợp-cẩn.

Dưới bóng đèn sáng, *Tô-hữu-bạch* đưa mắt nhìn *Bạch* tiểu-thư thì quả nhiên có cái nhan-sắc cầm nguyệt ngày hoa, chìm sa cá lặn. Chàng nghĩ thầm : bấy lâu nghe tiếng mà đeo, thật cũng không phải là thiên-hạ dễn làm vậy.

Chàng lại đưa mắt nhìn *Lư* tiểu-thư, thấy diện mạo chẳng khác *Lư* công-tử chút nào, trong lòng lại càng xiết bao mừng-rỡ, nghĩ thầm : quái lạ ! Sao anh em nhà này giống nhau như đúc !

Chàng đã toan hỏi, nhưng vì nỗi tỳ đứng quanh tại đấy, cho nên không tiện nói, chờ cho mọi người lui ra cả, bấy giờ ai nấy đều vẻ phòng riêng. Nguyên cái nhà lầu ấy có hai gian, tả hữu đối nhau. Phía tả là phòng *Bạch* tiểu-thư, còn phòng *Lư* tiểu-thư thì ở phía hữu.

Tô-hữu-bạch trước hết vào phòng *Bạch* tiểu-thư, kể lể những nông nỗi lắm lòng bấy lâu khao-khát, cùng những khi học thơ tân-liệu và làm bài hài thơ « Tống hồng, nghênh-yến », vân vân. *Bạch* tiểu-thư cũng không theo lối nhi-nữ thẹn-thùng, cứ vui cười mà tiếp chuyện.

Hồi lâu, *Tô-hữu bạch* lại sang phòng *Lư* tiểu-thư mà hỏi rằng :

— Lệnh-huynh là *Mộng-lê* bây giờ ở đâu ?

Lư tiểu-thư nói :

— Tôi có anh nào đâu ? *Mộng-lê* tức là tên tôi đó !

Tô-hữu-bạch, kinh ngạc mà rằng :

— Cái người cùng ngồi nói chuyện với tôi ở trên tầm đá hôm xưa, chẳng lẽ tức là phu-nhân hay sao !

Lư tiểu-thư tủm-tỉm cười mà đáp rằng :

— Phải hay không phải thì phu-quân thử nhìn kỹ xem, tôi đây không được biết.

Tô hữu-bạch cả cười mà rằng :

— Giấc mộng xưa nửa năm nay, bây giờ tôi mới tỉnh ! Hôm xưa tôi đã có ý nghi-ngờ, sao thiện-hạ lại có được người nam-tử xinh-đẹp như thế !

Tô-hữu-bạch nói xong, lại chạy sang phòng *Bạch* tiểu-thư, để thuật chuyện cho *Bạch* tiểu-thư nghe, rồi cùng nhau cười câu chuyện cũ. Nhân vì *Bạch* tiểu-thư lớn hơn *Lư* tiểu-thư một tuổi, cho nên đêm hôm ấy *Tô-hữu-bạch* thành-thân với *Bạch* tiểu-thư trước, ngủ tại trong phòng *Bạch* tiểu-thư.

Đến ngày hôm sau, *Tô-hữu-bạch* sang nhà *Bạch* thị lang tạ-thân, để lại mời khách uống rượu trong một ngày nữa, rồi *Tô-hữu-bạch* cùng hai tiểu-thư cùng uống rượu vui. Chàng đem bài họa thơ tân liệu và bài bài thơ « Tống hồng nghênh yến » năm xưa mà đọc cho *Lư* tiểu-thư nghe ; lại đưa cho *Bạch* tiểu-thư xem một đôi xuyến vàng và một chuỗi minh-châu của *Lư* tiểu-thư đưa tặng mình khi trước.

Lư tiểu-thư nói :

— Bấy giờ tôi cũng không ngờ những cái nay lại thành ra một vật kỷ-niệm trăm năm.

Đêm hôm ấy *Tô-hữu-bạch* cùng *Lư* tiểu-thư thành-thân. Bên gối nỉ-non, thuật lại những chuyện cải-dạng nam trang, tình-nghĩa càng thêm đậm thắm. Từ đó ba người yêu nhau như một, quyện-uyên ba phận đẹp, kể sao xiết nỗi hòa vui. *Tô-hữu-bạch* nhờ cái cơ con *Yêu-tố* vì mình truyền-tín năm xưa, liền nói với hai tiểu-thư, lại cùng thu-dụng (1) nốt.

Tô ngự-sử quyết-chí không ra làm quan nữa, hàng ngày cùng *Bạch* thị-lang chơi bời. Những sản nghiệp ở *Giá-nam*, lại thu thập đem về *Kim-lăng* tất cả. *Ngô* hàn-lâm dẫu không cáo quan, nhưng công-việc trong tòa Hàn-lâm, cũng rất thư-nhàn, thỉnh-thoảng vẫn về *Kim-lăng* cùng *Bạch* thị-lang và *Tô* ngự-sử ngâm thơ uống rượu. *Dương* tuần-phủ nghe biết việc ấy, cũng sai người đưa lễ vật đến mừng *Tô-hữu-bạch*. Sau *Tô-hữu-bạch* tiến Kinh cung chúc được hơn một tháng, vì nhớ hai phu-nhân, lại nhàn việc công-xuất về nhà, tiện đường đi qua *Sơn-đông*, lo liệu việc nhà cho *Lư* phu-nhân, đợi cho *Lư* công-tử trưởng thành, sẽ đưa về ở đấy. Bấy giờ *Tiên* cử-nhân đã được bổ đi tri-huyện *Lý* trung-thư lại đặt tiệc mời *Tô-hữu-bạch* và *Tiên* cử-nhân. Khi *Tô-hữu-bạch* về tới nhà, chỉ hàng ngày cùng hai tiểu-thư vịnh phú ngâm thơ, chứ không muốn đi đến đâu nữa. Khoa thi sau, *Tô-hữu-bạch* đi làm phân khảo, đến khoa sau nữa ở làm chánh-chủ-khảo trường *(thiết-giang*, một tay thu được bao nhiêu môn-sinh đỗ. Sau lại làm đến chức chính-thiêm-sự, vì chàng không thiết làm quan, cho nên không vào tòa nội-các. *Trương-quí-như* và *Tô-hữu-đức* cũng nhờ cái thế-lực *Tô-hữu-bạch* mà đều có chút danh-phận : *Trương-quí-như* được bổ lại-mục, *Tô-hữu-đức* được bổ kinh-lịch. *Bạch* thị-lang được cô *Tô* ngự-sử làm bạn, lại có *Tô-hữu-bạch* cùng hai tiểu-thư thỉnh-thoảng đi lại thăm nom cũng không lấy làm buồn. Sau *Bạch* tiểu-thư sinh được hai con trai, *Lư* tiểu-thư sinh được một con trai. *Tô-hữu-bạch* mới đem đứa con thứ hai của *Bạch* tiểu-thư, cho ăn thừa-tự *Bạch* thị-lang để giữ việc cúng tế. Về sau ba con *Tô-hữu-bạch* đều thi đỗ làm quan cả. *Tô-hữu-bạch* vì hai tiểu-thư dẫn tổn-phí bao nhiêu tâm-cơ, nhưng sau khi việc đã thành rồi, ba vợ chồng một nhà sum-họp được hưởng thụ cái hạnh-phúc trong ba bốn mươi năm trời, há chẳng phải là « Thiên-cổ giai thoại » hay sao !

HẾT

(1) Xem mấy câu « Giải nghĩa ngữ » ở cột thứ sáu trong mục này.

GIẢI NGHĨA NGỜ

Thu-dụng *là nghĩa thế nào, dịch-giả chưa hiểu rõ. Nhưng nếu cứ lấy ý nông-nổi mà đoán thì việc này Tô-hữu-bạch cũng hơi thám ! Đặng lẽ nên đem con Yên-tố mà gả cho tên Tiểu-hỉ là đứa đầy tớ đã có công theo hầu mình từ thuở hàn-vi mới phải. Hoặc bấy giờ Tiểu-hỉ còn nhỏ tuổi, không xứng đôi với con Yên-tố mà con Yên-tố không bằng lòng chăng. Giả-sử Tô-hữu bạch ở vào cái địa-vị Hoàng phủ thiếu-hoa trong truyện « Tai-sinh-duyên » thì con nữ-tỳ Vinh-lan kia có lẽ liên-sinh cũng thu-dụng, còn đâu đến phần Giang-tiên-hỉ vậy.*

VIỆC TRONG-KỲ

QUẢNG-BÌNH

Chết vì ma-mẹn. — Ở tại làng Lộc-long thuộc phủ Quảng-ninh có thợ rèn kia, vốn tính nghiện rượu, ngày nọ nhân có nhà bà con làm lễ ăn mừng, anh ta hám vui nên quá chén. Lúc trở về nhà, đi được nửa đường bất giác bỗ người ra bên cạnh bụi tre nằm ỳ ra đó, chẳng biết gì nữa, lũ trẻ xóm đó thấy vậy, chạy đến đứa kéo cổ đứa lôi chân, đứa lại lột quần, tha hồ cho chúng phá, muốn làm chi tùi làm, anh ta cũng bất động. Lũ trẻ chơi chê chán bỏ đó về, chú thợ rèn vẫn cứ nằm bất tỉnh nhân sự.

Mãi sau, lâu lắm người nhà đi tìm khiêng về, nằm được độ vài giờ đồng hồ thì chết. Thế là con ma-men nó giết chết biết bao nhiêu sinh mệnh con người!!

Bệnh huyết suy đàn-bà thường mắc phải nhiều lắm. Ấy cũng bởi bệnh huyết suy mà sinh ra biết bao chứng nọ tật kia làm cho đàn bà con gái cực khổ cả đời.

Vì vậy ít lâu đây bà con gái lại phải dùng thuốc làm cho khỏi huyết được chóng sạch trơn tuồn, và bổ dưỡng lấy sức khỏe của mình.

Trong các vị thuốc thật là hiệu nghiệm về bệnh ấy, thì không gì hơn thuốc Pilules-Pink, cách điều chế hợp với khí chất đàn bà lắm. Thuốc Pilules Pink có những công hiệu kiêm cả, như là sinh huyết và bổ cân. Vị thuốc ấy, nó không mãnh-liệt quá, mà lại phù-trì bồi bổ các cơ thể yếu đuối, làm cho vận-động luôn.

Thuốc Pilules-Pink thường dùng để chữa bệnh huyết suy, bệnh xanh-bủng hèn yếu-gầy, bệnh luy-nhược hệ thần-kinh, bệnh tinh thần hỗn quẩn, nhức là bệnh không ngủ, bệnh tiêu-hóa không điều hòa và bệnh ăn không ngon cơm.

Thuốc PILULES PINK hàng thuốc nào cũng có bán.

PILULES PINK POUR PERSONNES PÂLES

BÁN ĐỒN-ĐIỀN

Một cái đồn-điền rộng 650 mẫu tây muốn bán.

Hỏi tại số 54, Phố Strasbourg, Haiphong. 3726

Nhà Bán-đồ « TÂM-TẤM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

RƯỢU BẠT-HẢ GET PIPPERMINT GET rượu này uống đã mát mồ và mát khan tiếng.

DƯƠNG BÁ-TRẠC
ET
TĂNG-KHÁNH-LONG
dit ĐÔNG-NAM-MỸ

Dệt lĩnh lụa, vải-mản, khăn mặt, đóng giầy tây, giầy ta, va-ly, làm mũ (nón), khăn sếp, ghế mây, và buôn đủ các thứ hàng Bắc-kỳ, bán cắt và bán lẻ.

Tổng cục : Hà-nội phố hàng Bông, số 152.

Phân cục : Sài-gòn đường Catinat, 10, đường Bonnard, 90.

Công-xưởng tại Thái-hà-ấp.

Hàng tốt giá hạ, qui-khách chiếu cố xin cứ gửi thư về ĐÔNG-NAM-MỸ số 152, Rue du Colon, Hanoi. 2095

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Một vị Mẹ già có viết thư hỏi chúng tôi về sự giá trị và cách dùng thuốc Dragée Rabuteau thế nào, vì ngại đã nhờ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) lấy mà khỏi được bệnh ho-lâu rinh thêm, mòn mỏ sức khỏe, mà đã chuyển thành ra bệnh đau dạ dày và đau gan cật.

Vậy xin kể ra sau này : Thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) này bào chế có chất sắt là một chất rất bổ về đường huyết, lại có khí đam-lam (Iode) để lọc cho huyết được trong sạch mà làm cho tiêu tán những hơn bẩn ra ngoài hết. Người ta thường thấy phần nhiều người bị bệnh thư huyết, xanh-xao và yếu đi, da dẻ, cau cổng họng, có những mụn mọc vào sau lên ở mặt. Đàn bà con gái thì nguyệt kỳ không đều, thường hay sinh ra đau bụng.

Muốn cho khỏi hết các bệnh ấy thì nên dùng độ vài lọ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) là một thứ thuốc kinh nghiệm đã lâu, lại là một thứ thuốc có danh-tiếng hơn cả.

Ở các hàng bào chế lớn đều có bán cả 2056

Hàng tốt giá rẻ

Hàng-đào hiệu LƯƠNG-THỐNG-HING;
Hai mươi năm lẻ, tiếng lừng gần xa.
Đồ vàng, đồ bạc, đồ ngà.
Kim cương bảo thạch cùng là chân-châu.
Của sang vật lạ thiên-đâu.
Kiểu làm lại sẵn thợ Tàu thợ Nam.
Hồng-kông thêm thợ Tàu sang.
Thợ làm cẩn thận giá hàng phải chăng.

LƯƠNG-THỐNG-HING
Bijoutier,
41, Rue de la Soie, 41
HANOI

TRONG KỲ HỘI-CHỢ

Tiện dịp các quí-khách ở tỉnh xa qua chơi Hanoi để dự cuộc Hội chợ năm nay, bản-hiệu xin có lời kính mời các ngài quá bộ đến bản-hiệu mua các thứ thuốc cần dùng trong nhà để dành sẵn.

Lại tiện dịp ấy bản-hiệu xin tạm bán một giá đặc-biệt về thứ rượu TONIQUE TONKINOIS *mỗi chai chỉ có 2$10 — Song giá này chỉ bán có trong kỳ Hội-chợ mà thôi.*

Nay kính
Hiệu Bào-chế Ed. MONTÈS
54, Phố Trảng-tiền, Hanoi

KIM-CƯƠNG XIÊM

Bản-hiệu mới về một ít KIM CƯƠNG XIÊM để làm mặt-nhẫn và hoa-tai, thật-sáng và nhanh lắm, chẳng kém gì kim-cương tây. Qui-khách nên đến chọn mau kẻo hết mất cơ-hội, vì thứ này cũng hiếm, không thường có, đem đi làm quà mấy đám cưới thì rất quí, thật là sang-trọng.

Kỳ tàu này mới sang

Laine complète et parfaite, imperméable aux eaux les plus fortes Tây-Nam rất mới. Giá bán phải chăng.

Xin hỏi : Hiệu NAM THỊNH
Soieries — 6 Rue des Cantonnais — Hanoi

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET
là một vị thuốc bảo không có pha chế nhiều món, mỗi hoàn 0,50 centigr. (nếu từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GÂN-CỐT
THUỐC PHÁP — Trữ tại : 6, Rue de Poitiers, Paris — Ở PHÁP QUỐC LÀM
Cùng có bán tại hiệu Bào-chế CHASSAGNE, Phố Hàng Bồ, 59, và các hiệu thuốc chi khác.

LÒ RƯỢU HOMMEL

Vô-danh công-ty, vốn có 1.000.000 quan tiền tây
Tổng-cục số 110, Phố hàng Trống Hanoi

Rượu bia thượng hạng theo cách vệ-sinh

RƯỢU BIA HOMMEL

Cả thùng ngâm nước đá sẵn
Đóng chai lớn
Đóng chai nhỏ

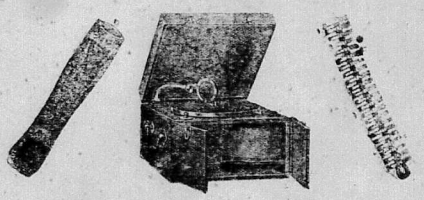
ĐẠI-LIỀU :
Ở tỉnh Haiphong là ông Denis Frères
Ở tỉnh Yunnan là ông Hock-Guine-Seng

Hàng rất ngon và giá hạ hơn cả.
Ai muốn đại hàng thì cứ gửi thư đến Lò rượu Hommel, Vô-danh công-ty ở Hanoi, phố hàng Trống, số 110. 2065

HÀNG MỚI VỀ

Enveloppes và chambres à air xe tay
Vải xanh lợp mui thật tốt khổ rộng 1 m 20 giá 2$20 một thước
Chục xe, vòng bánh, nan hoa, vân vân.
Các hiệu xe nên mua ngay được giá hạ

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS
POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS
7, *Boulevard Bobillot, Hanoi*

CHANSON & Cie

58, RUE PAUL BERT, HANOI

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mỡ « ÉMAILLINE » để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40. *Nay kính cáo.*

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

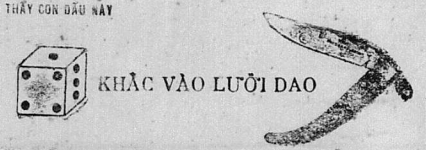
RUE PAUL BERT HANOI

Ngày thứ bảy mồng một tháng chạp tây và những ngày sau

CÓ BÁN

Nhiều đồ chơi và quà tết rất có ích

LÒ THẤY CON DẤU NÀY

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền.

PACHOD Frères & Cie LYON 2050

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngót 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chủ nhà máy giêm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchuong-Quay-Lam, 36, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 8 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thỏa khả-đáng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VO-SUNG
Chủ-hiệu Đông-xương-Long
Đại cơ-khí xưởng Hanoi
N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

Xin mời quý-khách đến thăm gian hàng của bản-hiệu ở Hội-Chợ Hà-nội.

GIAN SỐ 13 — GIẢY A

Quý-khách đến xem đó sẽ thấy bầy các thứ thuốc chế một cách cẩn-thận nên tốt hơn hết các thứ thuốc khác về loại ấy

Quý-khách sẽ thấy các bộ đồ bào-chế dùng để đem đi hộ thân ở các nơi xa xôi kẻo lãnh, các khí-dụng dùng trong việc mổ-trích, các thứ chai lọ dùng trong các viên thí-nghiệm.

Có giấy ca-ta-lô, để kính tặng quý-khách, xin quý-khách hỏi lấy để xem cho tiện.

Hiệu Bào chế CHASSAGNE
59, phố Paul-Bert, Hanoi

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ
酒 補
pha với rượu vin GRENACHE

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*
Ông L. BLANC *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc vẫn để uống rượu Madère
每晚各喫每各喫沒論鬱歌映精

Bán tại : Hiệu Bào-chế J. BLANC
2099 31, phố Trảng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)